

KOVÁCS SÁNDOR

ISTEN AZ EGYSÉG FORRÁSA*

Ez 36,24–28; Jn 17,20–24.

Kedves Testvéreim! Engedjék meg, hogy unitárius tanártársaim nevében is megköszönjem, hogy az egytetemes imahét alkalmával ránk is gondoltak. Különös öröm és megtiszteltetés számomra, hogy itt lehetek, hiszen az elmúlt tizenöt esztendőben imahét alkalmával unitárius lelkész nem szolgált a Protestáns Teológiai Intézetben. Bizonyára az sem a véletlen játéka, hogy e hét ötödik napján Isten gyermekeinek és teremtményeinek egységéről elmélkedhetünk. Az új évezred hajnalán, úgy tűnik, közös forrásból merítünk, és nem az idejétmúlt felekezetieskedés poshadt, sokszor zavaros vizével, hanem az egység forrásának üdítő harmatával oltjuk szomjunkat. Adja Isten, hogy mai együttlétünk gyümölcsöző legyen.

Beszédem alapgondolatát Ezékiel próféta könyvéből választottam. A prófétát Júda vezető politikusaival együtt az első deportálások alkalmával hurcolták Babilonba, és ott saját életén keresztül tapasztalta meg a szétszórtság, s a kisebbségi lét nyomorúságait és áldásait. Az elhurcoltak lelkében még élhetett a hazatérés reménye, de egy évtized múlva a Kébár folyó partján már csak sírni lehetett, elsíratni végérvényesen Jeruzsálemet. A huszadik század nemzetünk és egyházaink történetében babiloni fogság volt. Hogy hány sarkába szórattattunk szét a világnak, s hogy mit jelent kisebbségben, kiszolgáltatottan, élni arról bőséges tapasztalataink vannak. Mind nemzeti, mind vallási szempontból a kisebbségek, a szétszórtak csoportját gyarapítjuk. Ezzel már bűnnek is ereszthetnénk fejünket, mert keserű igazság a többség igazsága, és minden józanul gondolkodó ember felismeri, hogy a lassú felmorzsolódás, a többségben való felszívódás babiloni fogságába kerültünk. A Szamos partján elsíratatnánk mi is végérvényesen Jeruzsálemünket, ha a szent város csak a siratófalat juttatná eszünkbe. A mi Jeruzsálemünket nem elsíratni kell, hiszen az az áldozatnak és a győzelemnek, Isten irántunk való jóságos szeretetének helye. Az Istennek mindig gondja volt választott népére, Ezékielt prófétájává hívta el, és feladatául

* Elhangzott a Protestáns Teológiai Intézetben az ökumenikus imahét alkalmával

tűzte ki népe megtartását, őrállóvá tette, és Isten ma is őrállóihoz szól, biztató szava hangzik felénk.

Az Ő biztató jelenlétének első bizonyossága az, hogy egybegyűjtött. A prófétának adott ígéretben is azt olvastuk, hogy Isten összegyűjti a szétszórtaakat, és országot, földet ad a gyermekeinek. Az imahetet előkészítő tanári gyűlésen fiatal unitárius kollegámmal mosolyogva figyeltük azt a buzgalmat, ahogyan tanártestvéreink minden történelmi felekezeti képviselőjét a keresztény egység jegyében meghívják szolgálni. Sokadszor tűnt fel, hogy a meghívottak listáján ebben az évben sem szerepelünk. És íme, Isten másként akarta, egybegyűjtött, hogy az új évezredben a keresztény egység jegyében szolgálhassunk. Ahol a család minden tagja legalább az ünnepeken nem ül le a terített asztal mellé, ott nincs családi élet, de nincs vallásos élet sem. A legnagyobb és a legkisebb gyermeknek is az asztal mellett van a helye, hogy Isten áldását megköszönve, egymásnak szívből örvendve táplálhassuk testünket és lelkünket a mindennapi kenyérral.

Asztalhoz tiszta kézzel ülünk, Isten nem csak egybegyűjt, de meg is tisztít. „Tiszta vizet hintek rátok, hogy megtisztuljatok” – olvassuk Ezékiel próféta könyvében. Bízunk a tudós exegetákra, hogy a keresztység előképéről vagy jellegzetes zsidó rítusról van szó a szövegben. Isten egybegyűjtött minket és megtisztítja gondolatainkat, eloszlatja előítéleteinket, ledönti bálványainkat. Egyik igen kedves bálványunk az, amely csakis és csakis saját egyházunkat teszi a kijelentés birtokosává. Másik az a tudat, hogy csakis és csakis a saját egyházam által mutatott út vezet az üdvösségre. Milyen jósgas az Isten, hogy nem egyházainkat, hanem cselekedeteinket, Krisztuskövetésünket nézi, milyen nagy az ő irgalma, hogy nem felekezeti hovatartozásunk arányában üdvözít, hanem végtelen szeretetéből. Isten előtt egyek és egyformák vagyunk, nem az ő számára fontos a keresztény egység, Fia által Isten önmagával tett egygé mindenikünket.

A keresztényi egység megteremtéséért a huszonegyedik század őrállóit, az Isten igájába szegődötteket akarja megváltoztatni az élet adója és Ura. Nem azért, hogy egy akol és egy pásztor legyen a világon, hanem sokkal inkább azért, hogy Jézus követői ne szájukkal, hanem szívükkel kötelezzék el magukat a keresztény értékek mellett. Jézus új parancsolatként adta, hogy szeressük egymást, ahogyan ő szeretett minket. Ez a szeretet megújít bennünket, hogy új emberekké legyünk, az Újszövetség örökösivé. Ez a szeretet újíttotta meg hajdan a prófétákat, ez újíttotta meg később az apostolokat, és ez újíthatja meg ma is az emberiséget.

Mindennap ezt halljuk, hogy meg kell változnunk, és jobbnál jobb módszereket is ígérnek csodadoktorok és sarlatánok az átalakuláshoz. Keleti misztika és nyugati technika között téblábolunk akkor, amikor tudjuk, hogy életünk megváltozását senki mástól, csak Istentől remélhetjük. Istennek terve van velünk, és ezért fájdalmas műtétet hajt végre rajtunk. Új szívet ad. A kőszív helyébe érző szívet kapunk. Ne áltassuk magunkat azzal, hogy nincs kőből a szívünk, könnyen azzá válhat. A kőszív sem mentes az indulatoktól,

az érzelmeiktől, íme a kőszív néhány jellemzője: tompaság, tunyaság, kicsinyhitűség, ingerültség, gonoszság. Vajon milyen szív dobog bennünk, olyan-e, mint Baradlay Kázmérban? Vajon fejünkre olvassák-e bűneinket:

„Segítetted-e a nyomorultat? Nem! Fölemelled-e az elesettet? Nem! Oltalmazója voltál-e az üldözöttnek? Nem! Hallgattál-e a kétségbeesők könyörgéseire? Nem! Kegyelmeztél-e a meggyőzötteknek? Nem! Szeretettel fizettél-e a szeretetért? Nem! nem! és mindörökké nem! (...) A kripta vasajtájának dördülése zárta be a ceremóniát.”

Kőszívvel kényelmesen lehet élni, nem zavar, de nem is indít cselekvésre. Kőszívvel is lehet imádkozni, vallásosnak lenni, eleget tenni a kötelességeknek. A kőszív birtokosa mindent megad az Istennek, és elvárja, hogy cserébe Isten is megadjon mindent.

Ezzel szemben a hússzív érző szív és roppant sokat követel birtokosától. A hússzív érző szív, és jellemzője: a szeretet. Az új szív cselekvésre készítet, együttérzésre, könyörületre indít. Érző szívvel átadom magam Istennek, és nem várok érte semmit cserébe. Az önátadás élményéről így ír Eckhart mester: „A testi táplálékot, amelyet magunkhoz veszünk, sajátunkká alakítjuk, a lelki táplálék azonban, amelyet magunkhoz veszünk, minket alakít sajátjává; az isteni szeretetet tehát nem fogadjuk magunkba, hiszen az két dolgot eredményezne. Hanem az isteni szeretet fogad bennünket magába, és eggyé leszünk vele.”

Az érző szív roppant magasra állítja az istenfiúság mércéjét. Új szívvel az Újszövetségnek leszünk gyermekei, és ekkor kapjuk a legértékesebb ajándékot: Isten az új szívvel együtt új lelket is ad. Önmagát adja át nekünk, így válunk az ő templomává, nemcsak vonásait hordozzuk arcunkon, hanem lelkét lelkünkben. És ami eddig terhes, testet és szellemet megpróbáló feladat volt, az szeretetteljes cselekvéssé nemesedik bennünk. János levelében azt olvassuk, hogy: „Az Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az az Istenben marad, és az Isten is őbenne.” Az egyetemes imahét ötödik napjának témája szerint: Isten az egység forrása.

A szeretet az egység forrása. E forrásra rátalálva, befejezésül, hadd idézzem Nagy Leó pápát: „Hogy bensőnk gondos megvizsgálásánál ne aggályoskodjunk sokféle dolgon, tekintsünk szívünk legrejtettebb szögletébe, vajon minden erénynek az anyja, a keresztény szeretet megvan-e bennünk? S ha úgy találjuk, hogy egész szívünkben vonzódnak Istenhez és felebarátunkhoz, olyannyira, hogy ellenségeinknek is ugyanazt kívánjuk, amit magunknak, az ilyen ember nem kételkedhet abban, hogy Isten működik és lakik benne.”

Isten legyen munkás mindenkor bennünk, irányítsa gondolatainkat, és vezérelje lépteinket egymás felé. Ámen

MÁTHÉ SÁNDOR

ISTEN IMÁDÁSA

Mt 6,13

Milyen szép ez az imádság. Az indítás a gyermek őszinte bizalma az Atya iránt – a befejezés az érett felnőtt rendíthetetlen bizonyossága. A gyermek és az érett hitű, tapasztalt felnőtt együtt van ott a hívő emberben.

Vajon miért mondja ezt Istennek az imádkozó, hogy a tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség? Nem neki van arra szüksége, hogy mi ezt megvalljuk, hanem nekünk. Az imádkozónak kell megerősödnie abban, hogy el ne fedje, kihez imádkozott, hogy ki előtt. Neki van szüksége arra, hogy tudja, ki az az Isten, akit ő Atyjának nevezett.

Ebben az utolsó mondatban már semmi újat nem mond az imádkozó. Itt már nem kér Isten gyermeke semmit, nem is köszön meg semmit, még csak a bűneivel sem járul oda, hogy bocsánatért esedezzek. Hát akkor mit csinál? Véget értek a kérések, és mégis folytatja az imádságot. Befejezte mondani-valóját, és mégsem hagyja abba. Egy kicsit még ott marad előtte, miután már befejezte a mondanivalóját. Ez az imádságnak a legmagasabb rendű formája.

Hadd mondjak el egy kis történetet. Volt egy morcos édesapa, aki sokat dolgozott otthon. A szobájába csak igen indokolt esetben mehettek be a gyerekei. Egyszer a legkisebb, aki épp, hogy elérte a kilincset, és ki tudta nyitni az ajtót, benyitott kopogás nélkül. Az édesapa oda sem nézett, hogy melyik az, csak ráförmedt: Mit akarsz? Mire a kicsi azt mondta: nem akarok semmit, csak szeretném nézni, hogyan dolgozol. A morcos apa szemébe könny szökött. Ez a gyerek nem akar tőle semmit. Ez ritkaság. Ez a gyerek őt akarja, ő maga fontos neki. Csak nézni akarja, hogyan dolgozik.

Az Isten imádása valami ilyen. Nem akarok semmit most Tőled, Téged akarlak. Szeretném beszívni a szememmel, a hitemmel a Te lényedet. Szeretnék a közeledben tartózkodni. Jó előtted lenni. S ha van egy szavad hozzám, megtisztelve érzem magam. Számomra minden fontos, amit mondasz, sőt, amit teszel. Csak nézni akarom, mit teszel, hogyan cselekszel.

Sok hívő embernek ismeretlen az istentiszteletnek ez a formája. Amikor a hívő eljut oda, hogy csodálja az ő Istenét, amikor Istent a maga valójában kezdi megismerni és látni. Amikor valóság lesz az, amit a zsolnában így olvasunk: „Gyönyörködj az Úrban, és megadja szíved kéréseit!”

Mi állandóan csak szívünk kéréseit soroljuk neki. Így új esztendő elején különösen. Arra kell nekünk Isten, hogy elmondjuk neki a kéréseinket. Addig kell nekünk, amíg meghallgatja a kéréseinket. Tulajdonképpen a kéréseink teljesedése a fontos számunkra, és nem Ő. Aki eljut oda, hogy akármilyen